

Statusrapport

Granskning av HVB-placeringar, Valdemarsviks kommun

2015-02-10

R Wallin

Telefon 011-23 05 34

roger.wallin@se.ey.com

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	4
2.1	Revisionsfrågor.....	4
2.2	Avgränsningar	4
2.3	Utgångspunkter	4
3	Bakgrund.....	4
4	Ärendegången	5
4.1	Riktlinjer.....	6
4.2	Avstämning av rutin	7
5	Omfattning	7
5.1	Antal nybeslut.....	7
5.2	Totalt antal placerade 2014 och 2013.....	7
5.3	lakttagelse.....	7
6	Kompetens, bemanning och organisation.....	8
6.1	lakttagelse.....	9
7	Budget och utfall	9
7.1	lakttagelse	10
8	Tidiga insatser	10
9	Vad säger forskningen om effekten av HVB- placeringarna?.....	10
10	Kan antalet HVB-placeringar minskas?	11
11	Svar på revisionsfrågor.....	12
12	Analys.....	13
12.1	Bedömning	14

1 Sammanfattning

Kommunrevisionen i Valdemarsviks kommun har uppdragit åt EY att biträda med en granskning av placeringar på HVB. Den övergripande revisionsfrågan i granskningen har varit : Är kommunens placeringar på HVB ändamålsenliga utifrån behandlingsresultat?

I granskningen framkommer bland annat följande.

Antalet placeringar är stort i förhållande till kommunens storlek och jämfört med en del andra kommuner av liknande storlek. Valdemarsvik är en kommun som tar emot många flyktingar. Under 2014 har också tre vuxna personer placerats tillsammans med sina barn på HVB.

Kommunens nettokostnader var år 2014 ca 6,5 mkr, en ökning med ca.30 procent jämfört med året innan. I granskningen har det inte varit så lätt att få fram förklaringar till kostnadsökningarna sedan 2013. Några tänkbara förklaringar är

- Kommunen tar emot många flyktingar och flera av dem stannar i kommunen även lång tid efter att de fått uppehållstillstånd
- Kommunen får inte full kostnadskompensation från Migrationsverket för asylsökande som placeras på HVB, eftersom kommunen och Migrationsverket gör olika tolkningar av regelverken.
- Det finns begränsade inslag av högre kostnader för en del individer än vad som planerats och bokats

Den bedömning som görs i granskningen är att verksamheten fungerar delvis tillfredsställande. Följande rekommendationer lämnas:

- Säkerställ rutiner för en entydig rapportering av antal individer, budget, utfall, genomsnittskostnader etc. för barn och unga som är placerade på HVB
- Klargör skillnader i kostnader och synsätt mellan kommunen och Migrationsverket för barn och unga som är asylsökande i syfte att överväga en likvärdig bedömning och därigenom bättre kostnadskontroll
- Minimera kostnader för platser som inte används
- Bygg ut tidiga och förebyggande insatser

2 Inledning

Kommunrevisionen i Valdemarsviks kommun har uppdragit åt EY att biträda med en granskning av placeringar på HVB. Den övergripande revisionsfrågan i granskningen är: Är kommunens placeringar på HVB ändamålsenliga utifrån behandlingsresultat?

2.1 Revisionsfrågor

Följande frågeställningar behöver belysas i granskningen:

- Hur många beslut om placeringar sker på ett år? Hur många av dessa är SiS-placeringar?
- Vilka kostnader har kommunen för HVB-placeringar?
- Vilka åtgärder har övervägts som alternativ till HVB-placeringar?
- Finns det analyser i kommunen vad tidiga och förebyggande insatser ger i förhållande till HVB-placeringar?
- Vilken återrapportering sker till nämnden om resultat av HVB-placeringar?
- Hur är organisation och personalresurser dimensionerade?
- Har personalen adekvat kompetens?
- Finns riktlinjer dokumenterade?
- Hur säkerställs att man skapar likvärdiga bedömningsgrunder?

2.2 Avgränsningar

Granskningen avgränsas till barn och ungdomar som placeras på HVB. Uppgifter om antalet beslut, faktiska kostnader etc. avser åren 2013 och 2014.

Granskningen bygger på genomgång av aktuell verksamhetsstatistik, ekonomisk uppföljning av placeringar utifrån budget, genomgång av aktuella styrdokument, intervjuer med chefen för sektor stöd och omsorg, förvaltningsekonomen samt vikarierande IFO-chef.

I granskningen ingår inte placering på HVB av ensamkommande flyktingbarn. Det är endast organisation och bemanning inom Individ- och familjeomsorg (IFO) som granskas.

2.3 Utgångspunkter

I granskningen utgår vi från att de avtal som finns är upphandlade enligt LOU, att överväganden om alternativa insatser är gjorda före placering på HVB, att placeringar på HVB följs upp med avseende på behandlingsresultat och kostnader samt att det sker en kontinuerlig dokumenterad rapportering av insatser och resultat till ansvarig nämnd.

Fullföljs arbetet med placeringar på HVB utifrån dessa utgångspunkter bedöms verksamheten fungera ändamålsenligt i kommunen.

3 Bakgrund

Det finns idag ca 400 olika HVB i landet. De flesta drivs i privat regi, men det finns även HVB som drivs av ekonomiska föreningar, enskilda kommuner, kommuner i samverkan eller kooperativ.

En särskild form av HVB är de som drivs av staten via Statens Institutionsstyrelsen (SiS). Dessa hem har särskilda befogenheter vad gäller möjligheten att använda

tvångsmedel och de finansieras till del via statskassan. SiS har rätt att låsa in personer, utföra kroppsbesiktning och ta urinprov.

HVB-placering erbjuds barn och ungdomar som av olika skäl inte kan bo med sina familjer. HVB erbjuder vård eller behandling i kombination med boende.

De barn och ungdomar som bor på HVB vårdas antingen frivilligt med stöd av socialtjänstlagen (SoL) eller har blivit tvångsomhändertagna med stöd av lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Skälet till placeringen kan bland annat vara att de har farit illa i sin hemmiljö, eller att de har problem med aggressivitet, kriminalitet eller droger.

Det är Inspektionen för vård och omsorg (IVO) som ansvarar för tillsynen av HVB-placeringar.

Faktaruta

Lagen om vård av unga (LVU)

2 § Vård skall beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. Lag (2003:406).

3 § Vård skall också beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. Vård skall också beslutas om den som dömts till slutna ungdomsvård enligt [32 kap. 5 § brottsbalken](#) vid verkställighetens slut bedöms vara i uppenbart behov av fortsatt vård för att inte löpa sådan risk som avses i [första stycket](#). Lag (2006:896).

4 Ärendegången

När en anmälan kommer in till IFO i kommunen tas den alltid emot av förste socialsekreterare som har längst erfarenhet av handläggning. Bedömning görs om det är ett akut ärende eller om det är ett ärende som kan utredas i normal ordning. Om det bedöms att en utredning skall öppnas fördelas ärendet på lämplig socialsekreterare.

Anmälan registreras i verksamhetssystemet Pro capita, BBIC-blankett används.

Om man kommer fram till att barnet/ungdomen behöver en placering på HVB görs en inventering av vilka HVB som är lämpliga och som det finns ramavtal med utifrån de aktuella behoven.

Placering på HVB innebär att det är svår problematik som inte kan hanteras med hjälp av tidiga insatser, förebyggande insatser eller familjehemsplacering. I de nu aktuella fallen med HVB-placering i Valdemarsviks kommun har dessa alternativ undersökts och prövats tidigare utan framgång, enligt sektorchefen.

De nu aktuella HVB-placeringarna har varit aktuella i kommunen under flera år. Det är många familjer som har svårt att ta föräldrarollen och många barn har under lång tid levt med återkommande insatser från kommunen.

4.1 Riktlinjer

När ett barn eller en ungdom blir aktuell för en HVB-placering skall enligt riktlinjer från Socialstyrelsen en vårdplan upprättas. Vårdplanen skall vara framtidsinriktad och konkret. Barnet/ungdomen skall vara med i utformningen av planen. Det gäller också barnets/ungdomens vårdnadshavare. Vårdplanen skall bl.a. innehålla

- Individanpassade och konkreta mål som är uppföljningsbara. Om planen innehåller flera mål bör de vara prioriterade
- Planen skall vara tidssatt
- Eftervården skall vara planerad

Myndighetsnämnden skall minst var sjätte månad ta ställning till om vården behövs fortsättningsvis och enligt socialtjänstförordningen 5 kap § 1b skall nämnden följa vården genom:¹

- Återkommande besök där ungdomen vistats
- Enskilda samtal med barnet/ungdomen
- Samtal med HVB:s företrädare
- Samtal med vårdnadshavare

Att sedan följa upp vården via ett uppföljningsmöte är något som rekommenderas. I denna uppföljning utgår man från vårdplanen. Uppföljningen bör omfatta

- Barnets/ungdomens hälsa
- Utveckling
- Socialt beteende
- Skolgång
- Relationer till anhöriga

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) anger vilket ansvar myndighetsnämnden har för placering av barn och unga i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende.

Enligt dessa föreskrifter skall bl.a. myndighetsnämnden fastställa rutiner för hur vården av den unga skall planeras och följas upp. Nämnden skall även göra utredning av familjehemmen, stödfamiljerna och deras förmåga att bedriva verksamhet, skapa rutiner för att följa vården genom personliga besök bl.a.

Beslut om placering avser som regel tillsvidare, men omprövning sker efter sex månader. Då sker en uppföljning och nytt ställningstagande. En ungdom som är i behov av vård från samhället skall erbjudas det så länge behovet bedöms föreligga.

Vid behovsbedömningen är utgångspunkten: vilket behov har individen och vilket skydd behöver den? Skydd från att skada sig själv eller bli skadad av miljön runt individen.

¹ Sammanställningen bygger på Regionförbundets rapport 2011 om HVB-hemsplaceringar

Enligt sektorchefen och den vikarierande IFO-chefen används HVB enbart i svårare fall och där alla alternativ redan är uttömda.

4.2 Avstämning av rutin

Överväganden och uppföljningar utifrån gällande riktlinjer görs av tjänstemän. Tjänstemännen gör även utredningar och följer upp var sjätte månad. Underlag går till myndighetsnämnden för beslut. Besluten protokollförs.

5 Omfattning

5.1 Antal nybeslut

Under 2014 har två nya beslut om HVB tagits i Valdemarsviks kommun, exkl. barn och ungdomar som är ensamkommande flyktingbarn och placerade på HVB. Dessa finns inte med i denna granskning, varken numerärt eller kostnadsmässigt.

De två placeringarna under 2014 har varit föremål för olika insatser från kommunens sida under lång tid. De som är placerade på HVB är placerade på hem som upphandlats i samverkan mellan kommunerna i länet.

Under 2013 togs också beslut avseende två barn och unga för placering på HVB, i detta fall på hem anordnat av Statens institutionsstyrelse.

5.2 Totalt antal placerade 2014 och 2013

	2013	2014	Differens
Antal placerade barn	15	16	+ 1
Antal vuxna vårdade med sitt/sina barn	1	3	+ 2
Antal vårdade personer	16	19	+ 3

*Tabell hämtad från sektorns ekonom

Under år 2014 har kommunen haft sammanlagt 16 placerade barn på HVB, vilket är en mer än året innan.

Med hänsyn till att kommunen haft sammanlagt 3 550 dygnsplaceringar innebär det att varje placering i genomsnitt omfattat 187 dygn på ett HVB under 2014, dvs. cirka ett halvt år.

5.3 Iakttagelse

Antalet placeringar är stort i förhållande till kommunens storlek och jämfört med en del andra kommuner av liknande storlek. Valdemarsvik är en kommun som tar emot många flyktingar. Det förklarar en del av skillnaden. Tabellen är rubricerad som antal barn.

Till detta kommer att i ett fall har en och samma individ inte använt en plats under en tid av tre till fyra veckor men som kommunen ändå haft betalningsansvar för.

I ett par fall har även en förälder varit placerad på HVB tillsammans med sina barn för att det bedömts nödvändigt utifrån behov.

Med hänsyn till dessa omständigheter framstår nivåerna som förklarliga, men kommunen bör hitta former för sina rutiner så man minimerar eller helt kan avstå från att behöva betala för platser som inte används.

6 Kompetens, bemanning och organisation

Generellt är personalsituationen i landets olika kommuner ansträngd inom IFO för närvarande. Ärendeströmmen har ökat markant på kort tid och personalomsättningen är hög. Många kommuner arbetar därför under svåra omständigheter inom IFO-verksamheten. Problemen upplevs särskilt svåra rörande ärenden för barn och unga.

Inom IFO i Valdemarsviks kommun har man haft en stor personalomsättning under flera år tidigare. Organisationen har också ändrats flera gånger.

Den nuvarande sektorchefen, som började för ett år sedan, har under den första tiden haft uppdraget att både vara sektorchef och IFO-chef, en konstruktion som uppfattats vara svår att upprätthålla med hänsyn till ärendeströmmen inom IFO.

Sektorchefen har haft uppdraget att se över organisationen under 2014. En särskild funktion som IFO-chef har inrättats, i syfte att avlasta sektorchefen permanent och för att säkerställa en bättre verksamhet inom området.

Under delar av 2014 har en vikarierande IFO-chef varit på plats för att avlasta sektorchefen i väntan på att rekryteringsprocessen blir klar.

IFO-chefen är nyrekryterad. Är utbildad socionom, men har ingen direkt erfarenhet av liknande arbetsuppgifter från någon annan kommun. Den nuvarande vikarierande IFO-chefen har fungerat som stöd till den nyrekryterade och kommer även fortsättningsvis att stötta IFO-chefen till en början. En särskild mentor, från en annan kommun, kommer också att fungera som stöd till den nya IFO-chefen.

Inom verksamheten finns det numera sammanlagt sju tjänster i kommunen. En av tjänsterna har funktionen förste socialsekreterare med uppgift att bl.a. vara ett generellt kompetensstöd till socialsekreterare i bedömningsfrågor etc. Den förste socialsekreteraren tar emot alla anmälningar och gör bedömningen av hur ärendet skall utredas vidare av kommunen.

Det finns två socialsekreterare som arbetar med barnutredningar, en socialsekreterare som arbetar med familjehem och en socialsekreterare som arbetar med uppföljning av placeringar samt en halv tjänst som arbetar med familjerätt. Det finns även en socialsekreterare som arbetar med ensamkommande flyktingbarn. Gruppen socialsekreterare skall utökas med en tjänst med anledning av utökat mottagande av ensamkommande flyktingbarn.

De som arbetar nu är erfarna och utbildade socionomer utom en som är beteendevetare. Alla har arbetat flera år och bedöms av sektorchefen ha god erfarenhet av behovsbedömning.

Det är för närvarande en god sammansättning i personalgruppen, enligt sektorchefen. En del är relativt nya (om än erfarna), andra har arbetat länge i kommunen, det finns därför kontinuitet. Löneläget är bra relativt andra kommuner,

vilket förhoppningsvis bör underlätta för kommunen att behålla kontinuiteten. Gruppen träffas regelbundet en gång i veckan och diskuterar ärenden, tillämpning, rutiner och regler i syfte att få en kompetensöverföring mellan handläggarna och att åstadkomma likvärdig handläggning av ärenden.

Enligt sektorchefen kommer den nyligen genomförda genomlysningen att skapa bättre förutsättningar för IFO att hantera sitt uppdrag. Framtiden tecknas i ljusare färger. Nu gäller att verksamheten skall klara sitt arbetssätt på den budget som finns. Viktiga faktorer framöver är:

- Att arbeta med föräldrar och barn
- Stärka föräldrarollen
- Stötta föräldraförmågan
- Samverka i östra länsdelen både mellan berörda kommuner och i samverkan mellan kommuner och landsting
- Sätta in tidiga insatser
- Arbeta mer flexibelt, det skall inte alltid behövas HVB dygnet runt
- Hitta fler kontaktfamiljer

6.1 lakttagelse

Det är tillfredsställande att det finns en arbetsgrupp som har kunskap och erfarenhet av utredning, placering och uppföljning av ungdomar. Just nu är det flera kommuner i landet som brottas med stora svårigheter att behålla och utveckla kompetensen hos medarbetarna. Valdemarsvik tycks inte ha liknande svårigheter som flera andra kommuner har just nu. Det är tillfredsställande.

7 Budget och utfall

Kommunens bruttokostnader för HVB-placeringar exkl. ensamkommande flyktingbarn uppgick till 11,8 mkr år 2014 vilket är ca två mkr lägre än året innan.

HVB-placeringar inkl. nyanlända men exkl. ensamkommande flyktingbarn, tkr

	2013	2014
Köp av HVB	14 049	11 834
Antal placeringsdygn	3 466	3 550
Genomsnittlig placeringskostnad per dygn	4 054	3 334
Genomsnittlig placeringstid per person	217	187
Bidrag från Migrationsverket	9 560	5 336

Kommunens nettokostnad för HVB-placeringar 2014 blev 6,5 mkr, vilket är 2,5 mkr högre än året innan. I förhållande till budget 2014 är utfallet 2014 ca 1,5 mkr högre.

Kostnader HVB, exkl ensamkommande flyktingbarn, tkr

	Budget	Utfall	Diff	Diff %
2013	3 400	4 489	+ 1 088	32
2014	5 090	6 498	+ 1 408	28

Som framgår var utfallet lite drygt 30 procent högre än anvisad budget för barn och unga som placerats på HVB under 2013. Trots att budgeten ökat med nästa 50 procent

mellan 2013 och 2014 blev kostnadsutfallet år 2014 nästan lika stort relativt sett som året innan (28 % att jämföra med 32 %). Antalet placerade ökade med tre, men dygnskostnaden minskade från drygt 4 000 kr år 2013 till ca 3 300 kr år 2014.

Kommunen tar emot många flyktingar. En del av dessa bedöms vara i behov av placering på HVB. I något fall har även vårdnadshavare bedömts behöva placeras på HVB tillsammans med sina barn.

Kommunen får ansöka hos Migrationsverket för kostnader för placering av asylsökande på HVB. Ersättningsanspråken bedöms och Migrationsverket gör, enligt sektorchefen, en striktare tillämpning av regelverket än kommunen gjort. Det förklarar en del av den kostnadsökning som kommunen haft för dessa placeringar. Så t.ex. fick kommunen närmare 8,8 mkr från Migrationsverket år 2013, men året efter var bidraget enbart 5,3 mkr.

Enligt sektorchefen gör kommunen alltid en bedömning av vad som är bäst för det enskilda barnet innan beslut om insats tas.

7.1 Iakttagelse

I IFO-budgeten för 2014 gjordes bedömningen att kommunen skulle få ersättning från Migrationsverket på 9,5 mkr för barn med asylbakgrund som placerats i HVB. Det faktiska utfallet blev 5,3 mkr.

Det är stora skillnader mellan budget och utfall och IFO-verksamheten kan behöva göra noggrannare bedömningar av sina beslutade insatser i förhållande till de bedömningar Migrationsverket gör av regelverket för bidrag till asylsökande som behöver HVB-placeringar.

8 Tidiga insatser

Socialtjänstlagens intention är att kommuner skall satsa på tidiga och förebyggande insatser för att om möjligt undvika HVB-placeringar i ett senare skede. I en del fall fungera detta, dvs. ungdomarna får hjälp och behöver framöver inte ha fortsatt stöd och behandling på ett HVB.

Insatserna skall emellertid inte ses i ljuset av att de alltid är utbytbara. De skall snarare uppfattas som en behandlingstrappa där HVB är det sista steget i den behandling som kommunen har att svara för. Däremot är det så att ju tidigare insatserna sätts in desto mindre kostnader medför de. Detta är också en tydlig ambition i socialtjänstlagen.

I intervjuer med IFO-chef och socialsekreterare framhålls att de anser att antalet HVB-placeringar är stort men motiverat. Ett sätt att minska dessa kostnader i framtiden vore att bygga ut tidiga och förebyggande insatser ytterligare i kommunen.

9 Vad säger forskningen om effekten av HVB-placeringarna?

Det finns inte så mycket forskning om effekter av barn och ungdomars vistelse på HVB, i form av renodlade effekter av behandlingsinsatser där respondenter svarat på frågor av typen sysselsättning sex månader efter en vistelse på ett HVB.

Socialstyrelsen har i en nyligen publicerad rapport² gjort en genomgång av öppna jämförelser för de senaste fyra åren (2010-2013) beträffande vården av unga. I studien slås följande fast.

Många placerade barn och unga

- lever i otrygga miljöer med högre dödlighet,
- har fler psykosociala problem
- har stor användning av olika sorter av psykofarmaka.

Situationen för barn och unga på HVB-placering är m a o mycket svår och utsatt.

Unga vuxna i åldern 18-24 år och som tidigare varit på HVB har enligt samma undersökning dessutom ett långvarigt ekonomiskt bistånd från kommunen (39 %).

Andra forskningsrapporter pekar t.ex. på att placeringar på institution skall förbehållas ungdomar med allvarliga beteendestörningar, kriminellt beteende och antisocialt beteende.

De bästa behandlingsresultaten för ungdomarna uppnås på de behandlingshem där personalgruppen fungerar enhetligt och där man arbetar efter likartade behandlingsmetoder. Den aktuella forskningsrapporten från Regionförbundet i Jönköping landar i sex kriterier för ett mer gynnsamt behandlingsresultat, generellt:³

- Mindre användning av institutioner
- Mer specialiserade institutioner
- Kortare och tydligare tidsbegränsade placeringar, 3-9 månader
- Samarbete med närmiljön
- Bredare utredningar som inkluderar fokus på omgivningen
- Större kvalitetskrav på institutionerna

10 Kan antalet HVB-placeringar minskas?

I granskningen finns det inget som tyder på att de nu aktuella fallen med HVB-placering skulle kunna hanteras på annat sätt. Sektorchefen anser att kostnaderna är höga, men att placeringar gjorts utifrån barnens behov.

Kommunen tar emot många flyktingar, en del av dessa stannar länge, även efter att de fått beslut om uppehållstillstånd. Kommunen gör också i flera fall andra bedömningar av behoven för de asylsökande än vad Migrationsverket sedan beviljar bidrag för. Det förklarar en del av kostnaderna.

² Vård och omsorg om placerade barn, 2013

³ Regionförbundet Jönköping, Vägledning och metodstöd för socialtjänsten vid HVB-placeringar, 2011. De refererade forskningarna avsåg Vinnerljung, Sallnäs, Kyhle-Westermark, 2001 samt Andereasen – Institutionsbehandling av ungdomar – vad säger forskningen? 2003, 2008.

I granskningsuppdraget fanns två frågeställningar rörande behandlingsresultat i förhållande till insatta resurser och ev. gjorda effektmätningar av de placeringar som är gjorda.

Det görs inte några omfattande utredningar kring dessa frågeställningar i kommunen. Det är heller inte det egentliga uppdraget för IFO, oavsett kommun. Enligt lagstiftningen finns alla insatser preciserade och de väljs utifrån en individuell bedömning. Beslut om placering är ett verktyg för att på kort sikt tillgodose ett behandlingsbehov. Vid beslutstillfället i de aktuella fallen har HVB varit den lösning som framstått som mest adekvat.

Svaret på de båda frågorna är därför nej, det finns inget vetenskapligt underbyggt svar. Varje ärende följs däremot upp separat utifrån lagstiftningen och redovisas för nämnden.

11 Svar på revisionsfrågor

I granskningen skulle vi svara på ett antal frågor. Detta sammanställs nedan.

Fråga: Hur många beslut om placeringar sker på ett år? Hur många avser placering på Statens institutionsstyrelse?

Svar: Under de senaste åren rör det sig om ett par beslut per år. I år avser inget beslut någon placering på HVB som drivs av Statens institutionsstyrelse.

Under 2014 var sammanlagt 19 personer placerade på HVB. Det är många i förhållande till flera andra kommuner. I några fall har vuxna placerats på HVB tillsammans med sina barn. I något fall har kommunen haft kostnadsansvar för en plats som individen inte utnyttjat under en kortare period.

Fråga: Vilka kostnader har kommunen för HVB-placeringar?

Svar: År 2014 var kostnaderna ca 6,5 mkr. De faktiska kostnaderna för HVB har ökat med nästan 30 procent mellan 2013 och 2014. I granskningen finns fyra förklaringar till ökningen.

För det första är det något fler som placerats på HVB än året innan. För det andra har fler vuxna placerats 2014 än 2013. För det tredje gör kommunen en annan tolkning av behov än vad Migrationsverket gör, vilket bidragit till att kommunens bidrag från Migrationsverket är betydligt lägre 2014 och året innan vid jämförbar volym. För det fjärde finns en viss merkostnad för en placerad under en begränsad tid.

Fråga: Finns det avtal med alla HVB som anlitas?

Svar: Ja, i de nu aktuella placeringarna. Kommunen har en strävan att använda de hem som är upphandlade i samverkan med övriga kommuner i området.

Fråga: Vilka åtgärder har övervägts som alternativ till HVB-placeringar?

Svar: I de nu aktuella fallen har alla andra åtgärder prövats tidigare utan bestående resultat. Rör sig om olika typer av förebyggande och tidiga insatser

Fråga: Vilka tidiga och förebyggande insatser finns?

Svar: Det kan röra sig om stödsamtal, hjälp till föräldrar att ta föräldrarollen, öppenvårdsinsatser via psykiatrin, kontaktfamiljer, familjehem, nätverksmöten och samverkan med andra aktörer.

Fråga: Hur är organisation och personalresurser dimensionerade?

Svar: Det finns en särskild enhet för individ- och familjeomsorg. Enheten leds numera av en chef. Det finns sju tjänster och ytterligare en tjänst kommer att tillsättas.

Fråga: Har personalen adekvat kompetens?

Svar: Ja alla som arbetar med utredning och uppföljning av barn och unga som placeras har adekvat utbildning. Personalgruppen består av en blandning med relativt nyrekryterade personer och individer som varit anställda länge i kommunen.

Fråga: Finns riktlinjer dokumenterade?

Svar: Ja, kommunen har egna riktlinjer för handläggning av individärenden.

Fråga: Hur säkerställs att man skapar likvärdiga bedömningsgrunder?

Svar: Inom enheten har man återkommande och täta genomgångar bland socialsekreterare av ärenden, hur bedömningar skall göras utifrån aktuella fall etc. När ärenden anmäls tas de alltid emot av den mest erfarna socialsekreteraren som bedömer vilken typ av ärende det handlar om.

Fråga: Finns det uppföljningar i kommunen av vilka effekter placeringar på HVB ger?

Svar: Nej, inte i meningen att man sammanställt resultat för en längre period och omfattande flera individer. Uppföljningar görs utifrån upprättad vårdplan i det individuella fallet.

Fråga: Finns det analyser gjorda vad tidiga och förebyggande insatser ger för behandlingsresultat i förhållande till HVB?

Svar: Inte samlat.

Fråga: Vilken samlad återrapportering sker till nämnden om resultat av HVB-placeringar?

Svar: Utifrån varje enskild vårdplan och återkoppling av det ekonomiska läget.

12 Analys

Granskningen har visat att kommunen följer socialtjänstlagens intentioner kring vård och stöd till barn och unga som är i behov av stöd. Det finns en varierad uppsättning insatser och i kommunen arbetar man efter en s.k. behandlingstrappa där ambitionen är att satsa på tidiga och förebyggande insatser.

I de fall tidiga och förebyggande insatser inte hjälper aktualiseras HVB när alla andra insatser prövats. De nya fall som varit aktuella under 2014 har varit föremål för olika insatser utifrån behandlingstrappan.

Under de två senaste åren har kommunen haft mellan 16 och 19 placeringar under ett år. Det är förhållandevis högt jämfört med andra kommuner, men hänger samman med att kommunen tar emot många flyktingar, att flyktingar stannar länge även efter att de fått uppehållstillstånd och att vuxna ibland placerats på HVB tillsammans med sina barn.

Granskningen visar också att organisation och kompetens bland personal bedöms vara förhållandevis säkrad. Det finns system för att underlätta enhetlig handläggning och bedömning av inkommande ärenden. När den nye IFO-chefen kommit in ordentligt i sin roll bör det finnas förutsättningar att skapa en stabil organisation med kompetenta medarbetare.

I granskningen skulle vi bedöma ändamålsenligheten i besluten om HVB utifrån utgångspunkterna att HVB valts utifrån ramavtal, att tidiga insatser prövats, att uppföljningar gjorts utifrån behandlingsresultat och ekonomi samt att det skett en tillfredsställande rapportering.

12.1 Bedömning

Utifrån vad som framkommit i granskningen bedöms hanteringen vara delvis tillfredsställande.

Även om uppföljningar görs i individärenden för rapportering till nämnden vore det önskvärt om förvaltningen då och då också gjorde mer av samlade uppföljningar över en längre tid och som också rapporterades till nämnden.

Rekommendationer

Granskningen indikerar att en del övervägande kan göras.

- Säkerställ rutiner för en entydig rapportering av antal individer, budget, utfall, genomsnittskostnader etc. för barn och unga som är placerade på HVB
- Klargör skillnader i kostnader och synsätt mellan kommunen och Migrationsverket för barn och unga som är asylsökande i syfte att överväga om kommunen kan åstadkomma en likvärdig bedömning för att därigenom få en bättre kostnadskontroll
- Minimera kostnader för platser som inte utnyttjas men där det finns ett kostnadsansvar för kommunen
- Bygg ut tidiga och förebyggande insatser